

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos apskaitos instituto
standartų tarybos 2003 m. gruodžio 18 d.
nutarimu Nr. 1

**19-ASIS VERSLO APSKAITOS STANDARTAS „ATIDĖJINIAI,
NEAPIBRĖŽTIEJI ĮSIPAREIGOJIMAI IR TURTAS BEI POBALANSINIAI ĮVYKIAI“**

(Žin., 2004, Nr. 20-616; 2006, Nr. 95-3756; 2007, Nr. 1-56; 2010, Nr. 144-7402)

VšĮ Lietuvos Respublikos apskaitos instituto direktoriaus 2006 m. gruodžio 22 d. įsakymu Nr. VAS-28 „Dėl 19-ojo verslo apskaitos standarto „Atidėjiniai, neapibrėžtieji įsipareigojimai ir turtas bei pobalansiniai įvykiai“ pakeitimo“ priimti pakeitimai turi būti taikomi sudarant 2006 m. sausio 1 d. ir vėliau prasidedančių ataskaitinių laikotarpių finansines ataskaitas.

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šio standarto tikslas – nustatyti atidėjinių, neapibrėžtųjų įsipareigojimų, neapibrėžtojo turto ir pobalansinių įvykių įvertinimo, apskaitos ir pateikimo finansinėje atskaitomybėje tvarką.

Punktas pakeistas:

Nr. VAS-9, 2006-09-06, Žin., 2006, Nr. 95-3756 (2006-09-09)

2. Standartas taikomas:

2.1. visiems atidėjiniams, neapibrėžtiesiems įsipareigojimams, neapibrėžtajam turtui, išskyrus atsirandančius:

2.1.1. iš finansinių priemonių, apskaitomų tikrąja verte;

2.1.2. iš tebevykdomų nenuostolingų sutarčių;

2.1.3. draudimo įmonėse dėl draudimo sutarčių su klientais;

2.1.4. iš kituose Verslo apskaitos standartuose atskirai nagrinėjamų atvejų.

2.2. pobalansiniams įvykiams.

Punktas pakeistas:

Nr. VAS-9, 2006-09-06, Žin., 2006, Nr. 95-3756 (2006-09-09)

II. PAGRINDINĖS SĄVOKOS

Atidėjiny – įsipareigojimas, kurio galutinės padengimo sumos arba įvykdymo laiko negalima tiksliai nustatyti, tačiau galima patikimai įvertinti.

Sąvoka pakeista:

Nr. VAS-9, 2006-09-06, Žin., 2006, Nr. 95-3756 (2006-09-09)

Balanso data – paskutinė ataskaitinio laikotarpio diena.

Sąvoka pakeista:

Nr. VAS-9, 2006-09-06, Žin., 2006, Nr. 95-3756 (2006-09-09)

Įsipareigojimas – prievolė, atsirandanti dėl atliktų ūkinių operacijų ir ūkinių įvykių, kuri turės būti įvykdyta ir kurios dydį galima objektyviai nustatyti.

Finansinis įsipareigojimas – sutartinis įsipareigojimas: 1) perduoti pinigus ar kitą finansinį turtą kitai šaliai; 2) pasikeisti finansinėmis priemonėmis su kita šalimi galimai sau nepalankiomis sąlygomis.

Sąvoka pakeista:

Nr. VAS-9, 2006-09-06, Žin., 2006, Nr. 95-3756 (2006-09-09)

Nr. VAS-34, 2010-12-01, Žin., 2010, Nr. 144-7402 (2010-12-09)

Neapibrėžtasis įsipareigojimas – įsipareigojimas, galintis atsirasti dėl praeities įvykių, kurio buvimą ar nebuvimą patvirtins nevisiškai įmonės kontroliuojami neapibrėžti būsimieji įvykiai; arba įsipareigojimas, atsirandantis iš praeities įvykių, bet nepripažįstamas, kadangi nėra tikėtina, kad jį reikės padengti turtu, arba jo sumos negalima patikimai nustatyti.

Neapibrėžtasis turtas – turtas, galintis atsirasti dėl praeities įvykių, kurio buvimą ar nebuvimą patvirtins nevisiškai įmonės kontroliuojami neapibrėžti būsimieji įvykiai.

Patikimas įvertinimas – įvertinimas, pagrįstas išsamia, teisinga, tikslia, objektyvia informacija.

Sąvoka pakeista:

Nr. VAS-9, 2006-09-06, Žin., 2006, Nr. 95-3756 (2006-09-09)

Pobalansiniai įvykiai – ūkiniai įvykiai, kurie įvyksta per laikotarpį nuo balanso datos iki datos, kai finansinė atskaitomybė parengta pateikti tvirtinimui ir pasirašyta įmonės vadovo.

Sąvoka pakeista:

Nr. VAS-9, 2006-09-06, Žin., 2006, Nr. 95-3756 (2006-09-09)

Restruktūrizavimas – įmonės vadovybės suplanuota ir kontroliuojama ūkinės veiklos rūšies pakeitimo, gamybos modernizavimo, darbo organizavimo tobulinimo, įmonės turto ar jo dalies pardavimo, kitų jungiamų ar skaidomų įmonių turto priėmimo veikla, vykdoma pagal programą (planą) taikant technines, ekonomines ar organizacines priemones.

III. ATIDĖJINIAI

Skirčiau pavadinimas pakeistas:

Nr. VAS-9, 2006-09-06, Žin., 2006, Nr. 95-3756 (2006-09-09)

3. Atidėjiniai finansinėje atskaitomybėje pateikiami atskirai nuo kitų įsipareigojimų.

Punktas pakeistas:

Nr. VAS-9, 2006-09-06, Žin., 2006, Nr. 95-3756 (2006-09-09)

4. Atidėjiniai negali būti naudojami turto straipsnių vertei koreguoti.

Punktas pakeistas:

Nr. VAS-9, 2006-09-06, Žin., 2006, Nr. 95-3756 (2006-09-09)

5. Atsižvelgiant į numatomą įsipareigojimų įvykdymo terminą, atidėjiniai skirstomi į trumpalaikius ir ilgalaikius. Jei atidėjiniai skiriami vienerių finansinių metų įsipareigojimams įvykdyti, jie rodomi balanso dalyje „Per vienerius metus mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai“. Jei atidėjiniai skiriami daugiau kaip vienerių metų įsipareigojimams įvykdyti jie rodomi balanso dalyje „Po vienerių metų mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai“.

Punktas pakeistas:

Nr. VAS-9, 2006-09-06, Žin., 2006, Nr. 95-3756 (2006-09-09)

6. Atidėjiniai pripažįstami, jeigu jie atitinka visus tris bendruosius pripažinimo kriterijus:

6.1. įmonė turi teisinį įpareigojimą arba neatšaukiamą pasižadėjimą, kurį lėmė praeities veiksmai;

6.2. tikėtina, kad teisiniam įpareigojimui ar neatšaukiamam pasižadėjimui įvykdyti reikės naudoti turimą turtą;

6.3. įsipareigojimų suma gali būti patikimai įvertinta.

Punktas pakeistas:

Nr. VAS-9, 2006-09-06, Žin., 2006, Nr. 95-3756 (2006-09-09)

7. Atidėjiniai pripažįstami, jei juos lėmė praeities įvykiai ir balanso datą jie egzistuoja (6 punkto 1 dalis). Praeities įvykiai, patvirtinantys teisinį įpareigojimą, gali būti sudarytos sutartys, priimti teismo sprendimai, išleisti įstatymai. Neatšaukiamą pasižadėjimą patvirtinantys praeities įvykiai, gali būti ankstesnės įmonės veiklos pavyzdžiai, parodantys, kad ji vykdo duotus pažadus, arba viešai paskelbti įmonės įsipareigojimai, kuriais kiti rinkos dalyviai pasitiki. Atidėjiniais pripažįstami įsipareigojimai gali būti mokėtinos baudos arba padarytos žalos

aplinkai kompensavimo išlaidos, kurios bus patirtos nepaisant būsimų įmonės veiksmų (pavyzdžiui, įmonė pripažįsta atidėjinio sumą naftos gavybos įmonės arba atominės jėgainės uždarymo išlaidoms). Kad galėtų sėkmingai veikti ateityje, įmonė gali sudaryti atidėjinius būsimosioms išlaidoms, kurias gali tekti patirti dėl teisinių reikalavimų. Kai įmonė gali išvengti būsimųjų išlaidų savo veiksmais ateityje, pavyzdžiui, pakeisdama veiklos metodus, ji neturi įsipareigojimo dėl būsimųjų išlaidų ir joks atidėjinys nepripažįstamas. Sprendimai pirkti turtą ar daryti kitokias išlaidas ateityje yra įvykiai, susiję su būsimaisiais įsipareigojimais, todėl jie atidėjiniais nepripažįstami. Įsipareigojimai pripažįstami atidėjiniais tik tada, kai būsimosios išlaidos yra neišvengiamos, nepriklausomai nuo įmonės veiklos ateityje.

Punktas pakeistas:

Nr. VAS-9, 2006-09-06, Žin., 2006, Nr. 95-3756 (2006-09-09)

8. Pagal atidėjinių pripažinimo kriterijų, nurodytą 6 punkto 2 dalyje, turi būti tikėtina, kad teisinį įpareigojimą ar neatšaukiamą pasižadėjimą reikės padengti turtu. Jei mažai tikėtina, kad turtą reikės naudoti šiam tikslui, pripažįstami ne atidėjiniai, o neapibrėžtieji įsipareigojimai, kurie balanse nerodomi, o informacija apie juos atskleidžiama aiškinamajame rašte.

Punktas pakeistas:

Nr. VAS-9, 2006-09-06, Žin., 2006, Nr. 95-3756 (2006-09-09)

9. Pagal atidėjinių pripažinimo kriterijų, nurodytą 6 punkto 3 dalyje įmonė turi turėti pakankamai įrodymų, kad atidėjinių sumą būtų galima patikimai įvertinti. Jei atidėjinių sumos patikimai įvertinti negalima, atidėjiniai nepripažįstami. Tokie įsipareigojimai laikomi neapibrėžtais ir balanse nerodomi, o informacija apie juos atskleidžiama aiškinamajame rašte.

Punktas pakeistas:

Nr. VAS-9, 2006-09-06, Žin., 2006, Nr. 95-3756 (2006-09-09)

10. Atidėjinių suma turi parodyti, kokio dydžio balanso datą patikimai įvertintos išlaidos turėtų padengti teisinį įpareigojimą ar neatšaukiamą pasižadėjimą. Atidėjinių sumos dydis nustatomas remiantis panašios veiklos patirtimi, ekspertų išvadomis, pobalansiniais įvykiais ir pan. Atsižvelgdama į surinktą informaciją, įmonės vadovybė turi įvertinti, kiek kainuotų padengti esamus atidėjinių įsipareigojimus balanso datą, ir nustatyti tikėtiną dabartinę jų vertę. Vertinant atidėjinių sumos dydį, būtina vadovautis atsargumo principu ir atsižvelgti į rizikos veiksnius bei netikrumus. Atidėjiniai negali būti sudaryti didesni negu būtina.

Punktas pakeistas:

Nr. VAS-9, 2006-09-06, Žin., 2006, Nr. 95-3756 (2006-09-09)

11. Jei atidėjinių sumos dydžiui reikšmingą įtaką turi pinigų vertės pokyčiai, atidėjiniai turi būti diskontuojami iki dabartinės jų vertės. Diskonto norma turėtų parodyti pinigų laiko vertės ir įsipareigojimui būdingos rizikos dabartinį rinkos įvertinimą.

Punktas pakeistas:

Nr. VAS-9, 2006-09-06, Žin., 2006, Nr. 95-3756 (2006-09-09)

12. Nustatant atidėjinių sumos dydį, būtina atsižvelgti ir į galimus įvykius po balanso datos, jei įmonės vadovybė turi objektyvių įrodymų, kad tokių įvykių gali būti (pavyzdžiui, galima tikėtis, kad būsimosios išlaidos gali sumažėti arba padidėti dėl taikomų naujų technologijų ar išleidžiamų naujų teisės aktų).

Punktas pakeistas:

Nr. VAS-9, 2006-09-06, Žin., 2006, Nr. 95-3756 (2006-09-09)

13. Kiekvieną balanso datą atidėjiniai turi būti peržiūrimi ir koreguojama jų vertė, atsižvelgiant į naujus įvykius ir aplinkybes. Jei paaiškėja, kad įsipareigojimų turtu dengti nereikės, atidėjiniai turi būti panaikinami mažinant balanso straipsnį „Atidėjiniai“ ir atidėjinių sąnaudas pelno (nuostolių) ataskaitoje.

Punktas pakeistas:

Nr. VAS-9, 2006-09-06, Žin., 2006, Nr. 95-3756 (2006-09-09)

14. Kiekvienas atidėjinys turi būti naudojamas tik tiems tikslams, kuriems jis buvo sudarytas.

Punktas pakeistas:

Nr. VAS-9, 2006-09-06, Žin., 2006, Nr. 95-3756 (2006-09-09)

15. Atidėjiniais gali būti pripažįstami įsipareigojimai, jei jie atitinka bendruosius atidėjinių pripažinimo kriterijus, pavyzdžiui:

- 15.1. sumokėti tikėtinas baudas;
- 15.2. vykdyti garantinius įsipareigojimus;
- 15.3. kompensuoti žalą gamtai;
- 15.4. sutvarkyti aplinką, nutraukus gamybą;
- 15.5. kompensuoti išlaidas dėl galiojančių nuostolingų sutarčių vykdymo;
- 15.6. restruktūrizuoti veiklą, jei yra pakankamai įrodymų, kad tai bus vykdoma.

Punktas pakeistas:

Nr. VAS-9, 2006-09-06, Žin., 2006, Nr. 95-3756 (2006-09-09)

16. Atidėjiniai restruktūrizavimui gali būti sudaromi, jei jie atitinka tokius bendruosius atidėjinių kriterijus detalizuojančius pripažinimo kriterijus:

16.1. sudarytas įgalioto įmonės valdymo organo patvirtintas detalus restruktūrizavimo planas, kuriame nurodyta restruktūrizuojama veikla arba jos dalis, veiklos išdėstymo vietos ir funkcijos, apytikslis išeitines pašalpas gausiančių darbuotojų skaičius, numatomos patirti išlaidos ir plano įvykdymo data;

16.2. suinteresuotos šalys įtikinamos, kad restruktūrizavimo planas bus vykdomas (pavyzdžiui, restruktūrizavimo planas pradėtas įgyvendinti, viešai paskelbtas detalus restruktūrizavimo planas ir įsipareigojimas jį vykdyti, sudarytos sutartys dėl veiklos perdavimo ar restruktūrizavimo plano vykdymo);

16.3. suinteresuotoms šalims pranešta, kad įmonė įsipareigoja restruktūrizavimo planą pradėti vykdyti kuo greičiau ir baigti laiku. Jei restruktūrizavimo trukmė numatyta labai ilga, įsipareigojimas jį vykdyti neturėtų būti pripažįstamas esamu ir atidėjiniai neturėtų būti sudaromi;

16.4. atidėjinius restruktūrizavimui sudaro tik tiesioginės išlaidos, patiriamos atliekant restruktūrizavimą ir nesusijusios su tebevykdoma įmonės veikla. Restruktūrizavimui skirtam atidėjiniui nepriskiriamos nuolatinio personalo perkvalifikavimo arba perskirstymo, rinkodaros bei investicijų į naujas sistemas ir paskirstymo tinklus išlaidos.

Punktas pakeistas:

Nr. VAS-9, 2006-09-06, Žin., 2006, Nr. 95-3756 (2006-09-09)

17. Jei įmonė būsimaisiais veiksmais gali išvengti išlaidų galimiems įsipareigojimams padengti, tokie įsipareigojimai atidėjiniais nepripažįstami.

Punktas pakeistas:

Nr. VAS-9, 2006-09-06, Žin., 2006, Nr. 95-3756 (2006-09-09)

18. Atidėjiniai būsimiesiems turto vertės sumažėjimams nepripažįstami, kadangi jie neatitinka įsipareigojimo apibrėžimo ir bendrųjų atidėjinių pripažinimo kriterijų.

Punktas pakeistas:

Nr. VAS-9, 2006-09-06, Žin., 2006, Nr. 95-3756 (2006-09-09)

IV. NEAPIBRĖŽTIEJI ĮSIPAREIGOJIMAI

19. Įsipareigojimai, kurie neatitinka įsipareigojimų ir atidėjinių pripažinimo kriterijų, vadinami neapibrėžtaisiais. Tai būsimieji įsipareigojimai, kurie gali atsirasti iš praeities įvykių ir kuriuos gali patvirtinti arba paneigti nevisiškai įmonės kontroliuojami neapibrėžti būsimieji įvykiai arba iš praeities įvykių atsiradę esami įsipareigojimai. Balanse jie nepripažįstami, kadangi tokių įsipareigojimų suma negali būti patikimai nustatyta arba nėra tikėtina, kad juos reikės vykdyti.

Punktas pakeistas:

Nr. VAS-9, 2006-09-06, Žin., 2006, Nr. 95-3756 (2006-09-09)

20. Neapibrėžtieji įsipareigojimai nei pelno (nuostolių) ataskaitoje, nei balanse nerodomi, o informacija apie juos turi būti pateikiama aiškinamajame rašte.

21. Jei sudaromuose sandoriuose numatyta, kad už dalį įsipareigojimų bus atsakingos kitos įmonės, tą įsipareigojimų dalį, už kurią prisiima atsakomybę pati įmonė, ji pripažįsta atidėjiniais, o kitą dalį, už kurią, tikimasi, bus atsakingos kitos įmonės, ji turi atskleisti kaip neapibrėžtuosius įsipareigojimus.

Punktas pakeistas:

Nr. VAS-9, 2006-09-06, Žin., 2006, Nr. 95-3756 (2006-09-09)

22. Neapibrėžtieji įsipareigojimai turi būti nuolat peržiūrimi. Jei tikimybė, kad neapibrėžtasis įsipareigojimas turės būti padengtas turtu, tampa didesnė už tikimybę, kad šito pavyks išvengti, ir atsiskaitymo sumą galima patikimai įvertinti, įsipareigojimas turi būti parodomas balanse.

V. NEAPIBRĖŽTASIS TURTAS

23. Neapibrėžtasis turtas paprastai yra toks turtas, kuris dėl įmonės nekontroliuojamų įvykių gali priklausyti įmonei ir teikti jai ekonominės naudos (pavyzdžiui, vyksta teismo procesas dėl turto, kuris gali atitekti įmonei).

24. Neapibrėžtasis turtas finansinėje atskaitomybėje nerodomas, kol neaišku, ar jis duos įmonei ekonominės naudos. Jei ekonominė nauda tikėtina, informacija apie neapibrėžtąjį turtą pateikiama aiškinamajame rašte.

25. Kai įsitikinama, kad neapibrėžtasis turtas tikrai duos ekonominės naudos, šis turtas ir su juo susijusios pajamos bei sąnaudos turi būti parodomos to laikotarpio balanse ir pelno (nuostolių) ataskaitoje.

VI. POBALANSINIAI ĮVYKIAI

26. Atsižvelgiant į pobalansinių įvykių svarbą, finansinė atskaitomybė turi būti koreguojama arba ne.

27. Finansinė atskaitomybė turi būti koreguojama, jei pobalansiniai įvykiai turi tiesioginę įtaką dar nepatvirtintos finansinės atskaitomybės duomenims.

28. Pobalansinių įvykių, dėl kurių turėtų būti koreguojama finansinė atskaitomybė, pavyzdžiai:

28.1. teismo sprendimas rodo, kad balanse neparodytą įsipareigojimą iki balanso datos įmonė turės padengti;

28.2. gauta papildoma informacija rodo, kad balanse parodyta turto vertė balanso datą turėjo būti įvertinta kitaip;

28.3. po balanso datos nustatyta, kad sudarant finansinę atskaitomybę buvo padaryta klaidų;

28.4. numatoma arba paaiškėja, kad po balanso datos įmonė negalės taikyti veiklos tęstinumo principo.

29. Kai kurie pobalansiniai įvykiai neturi įtakos įmonės finansinei būklei ar veiklos rezultatams balanso datą, todėl finansinė atskaitomybė nekoreguojama. Tokių įvykių pavyzdys – balanse parodytų investicijų, kurios pastoviai apskaitomos rinkos verte, rinkos vertės pasikeitimai po balanso datos. Jei pobalansinių įvykių neatskleidimas gali turėti įtakos tam, kad finansinės atskaitomybės vartotojai priims neteisingus sprendimus, informacija apie juos turi būti pateikiama aiškinamajame rašte. Tokių įvykių pavyzdžiai:

- 29.1. pagrindinio verslo sujungimas po balanso datos ar pagrindinės dukterinės įmonės perleidimas;
- 29.2. reikšmingi turto įsigijimai ir perleidimai;
- 29.3. reikšmingos gamybinės įrangos sunaikinimas per gaisrą, įvykusį po balanso datos;
- 29.4. restruktūrizavimo plano paskelbimas;
- 29.5. svarbūs finansavimo sandoriai, pavyzdžiui, paskolos gavimas ar gražinimas;
- 29.6. neįprastai dideli turto vertės ir užsienio valiutos kursų pasikeitimai po balanso datos;
- 29.7. mokesčių tarifų ar mokesčių įstatymų, priimtų ir paskelbtų po balanso datos, pasikeitimai kurie turėjo reikšmingą įtaką trumpalaikių ir atidėtųjų mokesčių turtui ir įsipareigojimams;
- 29.8. svarbių įsipareigojimų ar neapibrėžtųjų įsipareigojimų prisiėmimas (pavyzdžiui, suteikiant rimtas garantijas);
- 29.9. svarbios bylos dėl įvykių, kurie išaiškėja po balanso datos.

VII. INFORMACIJOS ATSKLEIDIMAS FINANSINĖJE ATSKAITOMYBĖJE

30. Pilname aiškinamajame rašte turi būti nurodoma:
 - 30.1. kiekvieno atidėjimo:
 - 30.1.1. balansinė vertė finansinių metų pradžioje, per metus sudarytų atidėjinių ir kitokio padidėjimo sumos, per metus panaudotos ar kitaip nurašytos sumos;
 - 30.1.2. trumpas apibūdinimas, numatomi padengimo laikotarpiai.
 - 30.2. trumpas kiekvieno neapibrėžtojo įsipareigojimo apibūdinimas bei galimas poveikis įmonės finansinei būklei;
 - 30.3. trumpas kiekvieno neapibrėžtojo turto apibūdinimas bei galimas poveikis įmonės finansinei būklei;
 - 30.4. trumpas apibūdinimas reikšmingų pobalansinių įvykių, kurių neatskleidimas gali turėti reikšmingą įtaką įmonės finansinės atskaitomybės vartotojų galimybei priimti sprendimus.

Punktas pakeistas:
Nr. VAS-9, 2006-09-06, Žin., 2006, Nr. 95-3756 (2006-09-09)
Nr. VAS-28, 2006-12-22, Žin., 2007, Nr. 1-56 (2007-01-04)

VIII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

31. Jei pirmą kartą taikant šį standartą ankstesnių finansinių metų lyginamosios informacijos nėra arba ją parengti per daug sudėtinga (nors tai rekomenduojama), tokios informacijos pateikti nebūtina. Standarto taikymo poveikis ankstesnių laikotarpių finansinei atskaitomybei parodomas koreguojant praėjusių finansinių metų pradžios nepaskirstytojo pelno (nuostolių) likutį, kartu pateikiant reikiamus paaiškinimus finansinės atskaitomybės aiškinamajame rašte.
32. Šis standartas turi būti taikomas sudarant 2004 m. sausio 1 d. ir vėliau prasidedančių ataskaitinių laikotarpių finansinę atskaitomybę.